ZIRC ÉS VIDÉKE

PRO URBE-DÍJAS KÖZÉLETI LAP

Új folyam 6. évf. 7. szám | Ára: 200 Ft | Megjelenik havi két alkalommal | 2023. április 21.

A holnapért, a klímáért – Gondolatok a Föld napja elé

Egy nap a holnapért, a klímáért! Létünk alapja az élővilág változatosságának megőrzése – az idei Föld napja kiemelt témája erre hívja fel a figyelmet.

Ötvenhárom évvel ezelőtt ünnepelték először ezt a jeles napot, melyen a Föld természeti környezetének védelmére hívják fel a figyelmet. Az Amerikából indult mozgalom 1990-ben már világméretűvé duzzadt, ekkor csatlakozott hazánk is a rendezvényhez. A Föld napja azóta a legnagyobb önszerveződő környezeti megmozdulássá vált Magyarországon.

Ezt a napot a civil szervezetek, intézmények, önkormányzatok és iskolák különböző módon ünneplik, többek között fát ültetnek, rajzpályázatot hirdetnek, környezeti vetélkedőt, patak- és falutakarítást, vagy hulladékgyűjtést szerveznek, tudományos konferenciát tartanak. Ez az ünnep lehetőséget teremt mindenkinek arra, hogy helyi környezeti problémákra és azok megoldására figyeljen.

A kezdeményezés segített több természetvédelmi intézkedés meghozatalában és azóta számos további jeles nap támogatja a természet megőrzését. Ilyen például 1992-től a Víz világnapja (03.22.), 2000-től a Biológiai Sokféleség Nemzetközi Napja (05.22.), vagy újabban a Beporzók Napja (03.10.).

Kovács Attila ornitológus vezetésével egy hódüreget fedeznek fel az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma által közelmúltban szervezett program résztvevői a Cuha-pataknál (Fotó: Archív / Szervezők)

Az erőfeszítések ellenére az ismert környezeti károk (pl.: ipari szennyezés, őserdők irtása, üvegházhatás, veszélyes hulladékok) az eltelt évtizedek alatt nem mérséklődtek jelentősen, sőt ezek mellett új kihívásokkal is szembe kell néznünk.

(Dr. Kutasi Csaba írása a 3. oldalon folytatódik)

A játék él bennük, megfiatalodik a lelkük

Ha tavasz, akkor nyugdíjasklubok sakk- és rejtvényfejtő versenye Zircen. Három kategóriában mérték össze tudásukat a jelentkezők a Békefi Antal Városi Könyvtárban megrendezett vetélkedőn.

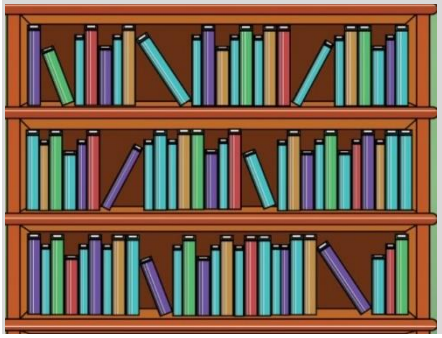
„Nem öregszik meg a lelkem, míg játék él bennem” – hangzott el *Csaba Lilla* szívhez szóló szavalatában, aki Aranyosi Ervin: Gyerek voltam, gyerek leszek című versét tolmácsolta az egybegyűltek felé nagy taps kíséretében, láthatóan oldva egy kicsit a verseny okozta lámpalázat is. Az „Idősbarát” címet viselő *Ottó Péter* polgármester is nagy szeretettel köszöntötte a nyugdíjasklubok képviselőit.

Folytatás a 4. oldalon

RÉGI-ÚJ KÖNYVTÁRI NYITVATARTÁS

Április 17-től újra a régi rend szerint tart nyitva a Békefi Antal Városi Könyvtár

2. oldal

ÁLLÁSHIRDETÉS

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
Gazdasági Ellátó Központ (BM OKF GEK)
Kéményseprő-ipari Tevékenységet Ellátó
Igazgatóhelyettesi Szervezet

kéményseprő szakmunkásokat és betanított munkásokat

keres

Ellátandó feladatok:
A kéményseprő-ipari tevékenységről szóló 2015. évi CCXI. törvény rendelkezései alapján kéményseprő ipari tevékenység ellátása a lakossági szektorban.

Foglalkoztatás: A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény alapján.

Amennyiben nem rendelkezik ilyen végzettséggel, ingyenes átképzési lehetőséget biztosítunk, a képzés ideje alatt a betanított kéményseprő számára járó illetményt garantáljuk.

Várjuk jelentkezését, abban az esetben is, ha rendelkezik kéményseprő végzettséggel.

Foglalkoztatási jogviszony időtartama: Határozatlan idejű

Munkaidőrend: Teljes munkaidő (4 havi munkaidőkeret)

Illetmény:	**Munkabéren felüli juttatások:**
betanított kéményseprő: bruttó 232.000 Ft	béren kívüli juttatások (cafeteria évi bruttó 200 000.- Ft; szociális, jóléti és kulturális kedvezmények, támogatások)
szakmunkás kéményseprő: bruttó 340.000 Ft	
kéményseprő mester: bruttó 448.800 Ft	lakáscélú munkáltatói támogatás kedvezményes üdültetés, rekreációs lehetőségek gyermektáboroztatás

Jelentkezési feltételek:
betöltött 18. életév
büntetlen előélet
erkölcsi bizonyítvány (3 hónapnál nem régebbi)
egészségügyi alkalmassági vizsgálat
minimum alapfokú iskolai végzettség

Kapcsolat:
Telefon: +3620/8200-462, +3620/8200-718
E-mail: kemenysepro.titkarsag@katved.gov.hu, gek.human@katved.gov.hu

A holnapért, a klímáért – Gondolatok a Föld napja elé

(Folytatás az 1. oldalról)

Korunk egyik legnagyobb problémája a klímaváltozás, amely nem csak a természeti környezetre, de az emberi szervezetre és a gazdaságra is negatív hatással van. Az utóbbi években a globális felmelegedést és a szélsőséges időjárási körülményeket már mindenki megtapasztalhatta.

Megjelent a klímaszorongás. Ez ellen úgy védekezhetünk, ha teszünk valamit a környezetünkért, és több időt töltünk a természetben, mert csak azt tudjuk igazán védeni, amit jól ismerünk. Környékünkön ezeket az ismereteket segíti átadni az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumának állandó kiállítása, amely 1972 óta a Bakony természetes élőhelyeit, növény- és állatvilágát tárja a látogatók elé. Az intézmény első vándorkiállítása 1977-ben pedig már a természeti értékek megóvására hívta fel a figyelmet, a „Természetvédelem a Bakonyban” című tárlatot a térségben mintegy 30 helyszínen lehetett megtekinteni.

A kiállítások készítése és bemutatása mellett a környezettudatosságra nevelés is fontos feladata az intézménynek. Ennek színterei főként a múzeumpedagógiai foglalkozások, előadások, tárlatvezetések, melyek a múzeumi táborokban és erdei iskolákban, valamint az ismeretterjesztő és foglalkoztató kiadványokban jelennek meg. Az intézmény köré szerveződő egyesület, a múzeum baráti köre ebben a munkában is

jelentős támogatást nyújt. A Bakony természeti értékeinek megismertetése kapcsán a szűkebb környezetünkre, Zirc környékének természeti értékeire is fókuszálunk. Felmértük és folyamatosan vizsgáljuk a környék legjelentősebb turisztikai célpontjainak élővilágát, a Pintér-hegy, a Cuha-völgy és a Ciszter Arborétum természeti értékeit. Az eredményeket cikkekben és időszaki kiállításokon tettük közzé, ezek összefoglalásaként készült a „Sokszínű élővilág a Bakony fővárosában” című vándorkiállításunk. A Föld napjáról is rendszeresen megemlékezünk, többek között természetfotó kiállítással, madárodú-készítéssel, gyalogtúrával, természet-ismereti vetélkedővel, vagy éppen a témába illő ismeretterjesztő előadással.

A sűrűsödő környezeti problémák és a környezetünkért érzett felelősségtudat indította útjára 2019-ben a természettudományi múzeum és a Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház közös programsorozatát, a Zirci Zöld (később Bakonyi Zöldkör) természetvédelmi önképzőkört. Az aktuális környezeti problémákat érintő témákban (klímaváltozás, globalizáció, biodiverzitás csökkenés) hívunk előadókat, hogy közvetlen élőhelyünkön, környezetünkben mutassuk meg, hogy mit tehetünk a környezetünk védelméért és a természeti értékek megőrzéséért. A havi gyakorisággal szervezett programokon az előadások mellett közösen nézünk filmeket, ismerkedünk praktikus technikákkal és a környezettudatos szemlélettel.

A természet pusztulását és a fokozódó klímaválságot csak együtt, összefogással tudjuk megfékezni, amelyben fontos szerepe van az egyéni felelősségvállalásnak és a közösségi kezdeményezéseknek is. Céljaink egybecsengenek a Föld napja mozgalom céljaival, mi magunk is tegyünk a jobb, élhető jövőnkért és utódaink jövőjéért.

Minden érdeklődőt várunk ingyenes programjainkra. Csatlakozz hozzánk és tegyél valamit a környezetért, például ültess fát, termelj haszonnövényeket, komposztálj, szigetelj, használd a közösségi közlekedést, ne vásárolj csomagoltat, élj műanyagok nélkül, válts környezetbarát szerekre, vagy vásárolj a helyi termelőktől friss hazai élelmiszert.

dr. Kutasi Csaba

Kulcslyuk-kertet építettek a Reguly Múzeum udvarára

Április elsején, a Kertbarátok Ünnepén, *Cserháti Péter* vezetésével, közösségi összefogással, nyers vesszőből kulcslyuk-kert készült. Az egyre elterjedtebb kerttípus egy olyan magaságyás, melyet egy komposztkosáron keresztül öntöznek, így a termelt növények minden szükséges tápanyagot megkapnak a növekedéshez.

Mi már beültettünk néhány fűszernövényt az ágyásba és szorgosan gyűjtjük a komposztot. Egyik nem titkolt célunk, hogy az intézményünk közösségi térként is működhessen, így az ehhez hasonló közösen létrehozott alkotások kifejezik azt a szellemiséget, melyet közvetíteni szeretnénk.

Ezúton is köszönjük a közreműködők áldozatos segítségét!

Szöveg és fotó: Reguly Antal Múzeum

A Föld Napja alkalmából különösképpen örömmel tesszük közzé ezt a fotót, hiszen nem mindennapi látvány a gólyák zirci vendégeskedése. A felvétel az Arborétumhoz közel, a Gyóni Géza utca melletti réten készült Olvasónk, Bittmann Károly jóvoltából.

„Miből lesz a cserebogár…?”

A jeles naphoz kapcsolódó összeállításunk részét képezi a Zirci Kertbarát Kör Egyesület megalakulásáról szóló írásunk is, mely lapszámunk 5. oldalán olvasható.

Nyugdíjasklubok szellemi vetélkedése a városi könyvtárban

(Folytatás az 1. oldalról)

A szellemi játékok szép számú résztvevőjét *Horváth Norbert*, a rendezvénynek helyet adó Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB igazgató-helyettese, majd *Farkas Sándor*, a főszervező Nyugdíjasok „Életet az Éveknek" Veszprém Megyei Egyesület alelnöke köszöntötte elsőként.

Ottó Péter polgármester emlékeztetett, hogy rendre szezonnyitó rendezvényként szerepelt a zirci a megyei egyesület naptárában, most viszont a második helyre szorult a tavasziasabb időjárás reményében. Meg is volt erre az esély, a versenyt megelőző nap derűjét azonban a ború váltotta. Mindezek ellenére azt kívánta a nyugdíjasoknak, érezzék jól magukat városunkban, és ha az esősre forduló időjárás megengedi, a verseny után tegyenek egy kellemes sétát, élvezzék a környezetünk adta élményeket.

A vendégek figyelmébe ajánlotta a közművelődési terem falán látható nemzetközi vándorkiállítást is, amely német testvérvárosunk, a tárlatot kezdeményező Pohlheim, az ő ausztriai testvérvárosuk, Admont és zirci diákok alkotásait mutatja be a közös otthonunk Európa tematika mentén.

Az elhangzott vershez is kapcsolódóan hangsúlyozta, nem az a fontos, hogy az emberi mennyi idős, hanem hogy a lelkében legyen fiatal, márpedig ez a verseny valamennyi résztvevőjéről elmondható.

Pék László, a társszervező és házigazda Zirc Városi Nyugdíjas Klub vezetője köszönetét fejezte ki a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB munkatársainak azért a sok segítségért, melyet kapnak a verseny eredményes lebonyolítása érdekében. Örömét fejezte ki, hogy a város az energiaválság-helyzet ellenére is biztosította a fűtött termeket a rendezvényhez.

Köszönetet mondott továbbá a támogatóknak, akik biztosították a résztvevők vendégül látását.

Czingler Sándor technikai információit követően megkezdődhetett a versengés. A mintegy harminc jelentkező három kategóriában mérte össze tudását. A rendezvény központi helyszínén kiosztásra kerültek a feladatlapok, egy másik teremben, a könyvespolcok között pedig elindultak a sakkórák.

Hallatlan izgalmakat tartogatott a négyzetkitöltő elmebajnokság, amelyet *Preininger Sándorné*, az ajkai Diabetes

Ottó Péter polgármester köszöntője. Középen Farkas Sándor, a nyugdíjasklubok megyei szervezetének alelnöke, balról Pék László helyi klubvezető

Klub versenyzője 149 ponttal nyert meg, őt követte *Gyarmati Lászlóné* a Jószerencsét Nyugdíjas Klubból mindössze egy ponttal lemaradva, míg *Márton Lászlóné*, a Fegyveres Erők Veszprém indulója 146 pontjával a harmadik helyet szerezte meg a népes megyei mezőnyben.

A keresztrejtvényben második Gyarmati Lászlóné sudokuban is bizonyította tudását, sőt a logikai játékban már nem is talált legyőzőre, őt követte a tabellán *Madarászné Kajdacsi Ágnes* a balatonfűzfői Csebszalto Nyugdíjas Klubból, míg a harmadik helyen holtverseny alakult ki a szintén csebszaltós színekben induló *Szabó Lajos* és *Dukán József* (Bánki Donát Természetbarát Egyesület) között.

A sakkpartikon *Palla György* teljesített a legjobban a második *Kurics László Endre* és a harmadik *Szabó Vilmos* előtt.

A helyezettek okleveleket és tárgyi jutalmakat is átvehettek a verseny eredményhirdetésén, egy szerencsejáték során pedig nyeremények találtak gazdára. KG

Tovább építette a Széchenyi által lerakott alapokat

A reformkori fejlődés alapjait lerakó legnagyobb magyar szobránál a munkák folytatását végző Baross Gábor munkásságát méltatták, aki az ország érrendszerévé változtatta a vasúti közlekedést.

Az emlékező ünnepségre gróf Széchenyi István halálának 163. évfordulója alkalmából került sor Zircen. *Egervölgyi Dezső*, az Országos Széchenyi Kör Zirci Csoportja vezetőjének és a Zirci Országzászló Alapítvány kulturális felelősének gondolatait *Csaba Lilla*, a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB munkatársa tolmácsolta.

Hangsúlyozta, hogy az 1848-ban Trencsén vármegyében született Baross Gáborra a sokoldalú tevékenysége és munkabírása miatt hamar ráirányult a köz figyelme. 1875-ben került be a képviselőházba, elnöke volt a közoktatási bizottságnak, ahol erélyesen szólalt fel a nemzeti nevelés és az állam jogainak

Csaba Lilla tolmácsolta Egervölgyi Dezső, városunk díszpolgárának gondolatait

érdekében. Érdeklődése a közgazdaságtan irányába terelődött, mint sok kor- és munkatársának, akik felismerték Széchenyi munkásságának és a kor követelményének a lényegét.

Baross Gáborról megtudhattuk, hogy 1883 elején a Közlekedésügyi Minisztérium államtitkárává nevezte ki. Olyannyira sikeresen sajátította el a tárca ügyeinek intézését és oly sikeresen mélyült el a szak rejtelmeiben, hogy 1886 végén átvette a tárca irányítását és teljes erővel hozzáfoghatott a minisztérium egész szervezetének és munkaköreinek átalakításához, átszervezéséhez.

Először a vasutak ügye foglalkoztatta, egyre több vonalat szerzett meg az állam részére, és a MÁV egységesítése is Baross államtitkárságához, majd miniszterségéhez fűződött. E munkáját az osztrák-magyar államvasutak óriási hálózatának átvételével, illetve államosításával tetézte be 1891-ben.

Az ország minden részébe eljutó fő közlekedési vonalakon az állam már egységes vasúti politikát folytathatott és a vasút a nemzetgazdaság egyik fő tényezőjévé, meghatározó szereplőjévé vált. 1889-től a Közlekedési és Közmunkaügyi Minisztérium kibővült a Kereskedelemügyi Minisztériummal, így Baross kézbe vehette a magyar gazdaságpolitika irányítását és képviseletét.

Céljául tűzte ki a hazai és külföldi forgalom lehető teljes függetlenítését, a hazai ipar termelésének lehetőségét és a kivitel elősegítését. Az osztrák és magyar államvasutak egységes díjszabással üzemeltek, Baross Gábor felismerve a változás szükségességét, új rendszert vezetett be, a nevével fémjelzett zónatarifa és árudíjszabás alapvetően rendezte át a MÁV belső és külső életét.

Mérsékelte a magas tarifát, gyűjtődíjszabást vezetett be, amely csak a belső piacon volt érvényes, az exportirányok felé olcsóbbak lettek a szállítás költségei, támogatta a nyersanyagbehozatalt és sok iparcikkre iránytarifát állapított meg, melynek kedvezményeit külföldi nem vehette igénybe. *Folyt ›*

Baross Gábor munkásságából kiemelték azt is, hogy kemény küzdelmet folytatott a dunai gőzhajózási társasággal szemben is a magyar érdekekért, de az ipari oktatás rendezése, a postai, vasúti tanfolyamok bevezetése és a Magyar Kereskedelmi Társaság alapítása is tőle indult ki sok egyéb más mellett.

A vasúti politika és irányítás mellett különösen a Vaskapu szabályozása érdekelte. Ezen nagy és nemzetközi jelentőségű munka előkészületeit is maga vezette. 1892 márciusában személyesen ment megtekinteni a munkálatok előkészültét, de itt meghűlt és betegen tért vissza. Egészségét nem kímélve dolgozott tovább, de erős szervezete nem tudta legyőzni a betegséget. Érdemeinek bizonyítéka, hogy már hat évvel a halála után szobrot állítottak neki a Keleti pályaudvar előtti téren.

„A két zseni tevékenységének kisugárzása ennyi idő után is inspirálója lehet az ország működésének, lépcső, melyen előrébb léphetünk" – összegezte Széchenyi és Baross munkásságát a szónok.

Az ünnepség végén Zirc Városi Önkormányzat, valamint a szervező Zirci Országzászló Alapítvány és az Országos Széchenyi Kör Zirci Csoportja elhelyezte a koszorúját gróf Széchenyi István szobránál. *(kg)*

Az önkormányzat főhajtása Széchenyi szobránál

„MIBŐL LESZ A CSEREBOGÁR…?" – Út a Zirci Kertbarát Kör Egyesület megalakulásához

Van egy magyar szavunk, amit ma nagyon sokszor pejoratív értelemben használunk, heves viták közepette sértő célzattal dörgöljük oda embertársaink orra alá: – *Paraszt!* Igen ám, de most ez sértés, vagy inkább dicséret? Legtöbbször ez a szó a buta melléknévvel is párosul, annak ellenére, hogy sokan vannak, akik ennek a parasztembernek jó pár diplomát és technikusi végzettséget odaítélnének, a benne rejlő tudása alapján: állattartói, állat- és növénynemesítői, raktározási, logisztikai, élelmezési és konzervipari. Hentes és kertész is volt egyszemélyben, s bár nem volt órája, mégis mindig tudta mennyi az idő, a felhők és az állatok viselkedéséből pedig nem érte váratlanul, ha lecsapott az égi veszedelem, így mindezért egy fél meteorológusi végzettség is kijárna.

Folytathatnánk a felsorolást, ám azt bizonyossággal állíthatjuk, hogy régen egy falusi gazdaságban annyi tudás volt, amennyit ma még tízen sem raknánk össze. Felépítették házaikat, bútoraikat, míg asszonyaik megszőtték és kidíszítették ruházatukat. Népdalaink, népzenénk és népi iparművészetünk, amely a művészeti ANYANYELVÜNK, olyan változatosan gazdag és színpompás, hogy a mai napig is inspirálja kortárs művészeink legjobbjait. Az évszázadok alatt felhalmozott tudásnak akármelyik picinyke szeletébe is szeretnénk beleásni magunkat, rá kell jönnünk, hogy egy egész élet is kevés lenne elsajátítanunk mindazt, amelybe ők csak „úgy" belenevelődtek. Nehéz életüket gyógyították népdalainkkal, testüket pedig az erdő-mező növényeivel.

– Ó, de mennyi babona és hiedelem szőtte át életüket! – mondanád. Ezt nem tudom megcáfolni, de nézzük csak a rétek sárgálló virágát, a magányosan álldogáló orbáncfüvet: júniusban rubinpiros olajat szoktak készíteni belőle. A néphagyomány úgy tartja, hogy a Golgota hegyén a keresztre feszített Krisztus vére hullt erre a kis virágra, az festette meg. Mondhatjuk ezt hiedelemnek is, ámde olyan szép, mert ezen olajat sebek kezelésére szokták használni. Az orvostudomány bizonyította gyógyászati hatását, de vajon mennyi idő kellett az információ tapasztalati úton való megszerzéséhez? Apáról fiúra adták át, mit rejt az erdő, a mező és csak annyit vettek el a természettől, mely megélhetésükhöz szükségeltetett. A ma élő ember divatosan komposztál, a régi parasztember pedig megetetett minden potyadékot állataival, minden maradékot, ami a portáján keletkezett, így vagy úgy, de mindent visszajuttatott az anyatermészetbe. Fenntarthatóság és környezetvédelem, nem hiszem, hogy valaha is ismerték dédszüleink ezeket a szavakat, de nem ártana tanulni tőlük, mert ezen ideológiák zászlóshajóját ők kormányozták a legjobban. Ezzel egy kicsit közelebb is jutottam eredeti mondandómhoz, a Zirci Kertbarát Kör Egyesülethez. Az egész talán *Véber János* bácsinál kezdődött, amikor a Stúdió KB munkatársaival ellátogattunk a kertjébe és elhangzott tőle ez a mondat: – Nekem akkor is van lekvárnak való barackom, amikor mindenki másnak elvitte a fagy, úgy oltottam egy régi fajtáról! – jelentette ki nemes egyszerűséggel.

Mikor a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB pályázatában a Bakony néprajzi értékeit bemutató programokat állítottuk össze, tudtuk, hogy a gyümölcsfákról is jó lenne beszélgetni, azokról a rezisztens fajtákról, amelyek ellenállóak és alkalmazkodnak hideg éghajlatunkhoz. Várpalotán és Pétfürdőn nagyon aktív kertbarát kör működik, így felkerestük őket telefonon azzal a kéréssel, hogy tartsanak előadást a gyümölcsfákról. *Molnár Ferenc*, a várpalotai egyesület vezetője keresett is számunkra egy kertészmérnököt, *Szígyártó Dénes* személyében, aki előadását egészen az alapoktól kezdte. A hallgatósága viszont nem az „első bálozók" csoportjába tartozott, így az est második része izgalmassá vált, amikor mindenki a tapasztalataival és a terveivel hozakodott elő. Volt, akit a kiskerti és a dísznövények szaporítása, volt, akit a vegyszermentes termelés érdekelt, de volt, aki a régi búzáskörte ízéről álmodozott, mely ősszel még olyan haragosan kemény volt, hogy bárki kobakját be lehetett volna törni vele, ám télen a padláson, a búzaágyban szépségesen beérett. Felkeltette érdeklődésünket *Pálinkás Rezső* ötlete is, aki szeretné, ha iskolások számára, amolyan tankertfélét hoznánk létre: gyümölcsfákkal, magaságyással. Valljuk be őszintén, van is ennek létjogosultsága, hiszen nem csak az erdei fákat nem ismerjük már fel, hanem sokszor gyümölcsfáinkat sem, ha nem lóg rajtuk színes termésük. Történt az már talán húsz esztendeje is, amikor egy 7-8 év körüli zirci

Metszési bemutató Pálinkás Rezső portáján, Szígyártó Dénessel (Fotó: a szerző)

fiatalembert a mamája hátra küldte a kertbe egy kis petrezselyemzöldért, ő pedig nagy fültővakargatások közepette, a sárgarépa zöldjével rukkolt elő. Mosolygunk, mert nagyon okos gyermekeink mindent tudnak a világról, csupán a túlélés alapjainak elsajátítása marad le a listáról.

Sokan hiszik rólam, hogy egy megszállott hagyományőrző vagyok, pedig talán csak a bűntudat gyötör: ha változna a világ kereke, gyermekeinket jól tanítottuk-e, vannak-e olyan élelmesek, mint régen az a parasztember, aki önellátó módon fenntartotta az egész családját? Tartok tőle, hogy nem, igen messze állunk tőle, már nekünk, idősebbeknek is, az ilyen irányú tudása igen erősen megkopott és töredékes. Valószínű ez is motiválta azokat, akikkel most egyesületet alapítottunk, szeretnénk mi is tanulni, hogy legyen mit továbbadnunk.

A soron következő programjainkról tájékoztatjuk az érdeklődőket a helyi médiában és a közösségi portálokon, mindenkit szeretettel várunk. Aki csatlakozni szeretne a Zirci Kertbarát Kör Egyesülethez, örömmel üdvözöljük. Jelentkezni egyesületünk elnökénél, id. Bors Károlynál, a ***30/372 6620*** *telefonszámon vagy a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB intézmény munkatársánál, Litter Beátánál, a* ***30/018 00 77*** *telefonszámon lehet.*

Wolfné Litter Beáta

ZIRCI BOLTOK EGYKOR 7.

Iparcikkboltok

Lambert Konrád (Zirc, 1884–1916)

Régi zirci família leszármazottja. Lambert Konrád Zircen született 1884-ben. Édesapjának, Lambert Jánosnak szatócsboltja volt, anyja Kellermayer Regina, az apátsági szakács lánya.
21 évesen, 1905-ben nyitotta meg vas- és fűszerkereskedését, ahol rúd- és abroncsvasakat, szerszámokat, épületvasalásokat, háztartási cikkeket is árult a Fő téren lévő boltjában. Az első világháborúban népfelkelőként harcolt, a keleti fronton halt meg 1916. március 26-án. Hősi halottá nyilvánították, neve szerepel a zirci Hősök-emlékművén.

UJ ÜZLET!

Lambert Konrád
vas- és fűszerkereskedése
Zirc
Fő-tér 133. szám.

Nagy raktár mindenféle **rud-** és **abroncsvasakban**, kocsitengelyek, különféle **szerszámok**, **épületvasalások**, **háztartási cikkek**, **főző-edények** és **mérlegek**, továbbá **gazdasági eszközökben**.

Fűszeráru: u. m.: kávé, cukor, rizs, petroleum, gyertya, liszt és minden e szakmába vágó áruk a legjobb minőségben a legolcsóbb napiárak mellett kaphatók.

UJ ÜZLET!

Villamossági üzletek

1923-ban kezdte meg működését Zircen a Becske-féle villanytelep (ma a József Attila utca református templom melletti telek). Megnőtt a villamosenergia fogyasztók száma. A telep vezetője Pernyész Sándor volt. Valószínű, az ő rokona volt **Pernyész István**, aki a Zirc és Vidéke 1931/52. számában értesítette a nagyérdemű közönséget, hogy a Reguly utca 9. szám alatt villany, rádió és gramofon üzletet nyitott. Elsőrendű anyag, olcsó ár! A további hirdetéseiben olvashatjuk: „Orion, Philips, Eka, Standard és Telefunken rádiókészülékek bemutatása és közvetlen gyári szállítása. Használt rádiókészülékek becserélése.” Pernyész István később bérautó-vállalkozást is nyitott. Több autója is volt, árult is egy Fiat és egy Opel Kapitan négyajtós kocsit, amit Orémusz József vásárolt meg, bérfuvarozásra használta.

Pernyész István később a Kossuth Lajos utca elején nyitotta meg a boltját. 1942-ben ezt az üzletet vette át **Valent András** (1902-Zirc, 1972), aki 1936 és 1940 között a zirci áramszolgáltató körzeti szerelője volt. Boltjában mindenféle villamossági kellék mellett rádiót, gramofonokat is árult. Nála tanulta a szakmát Soós László és Deutsch László is.

A ’40-es évek elején Adorján Endre (1910-1944) műszerész, akinek édesapja dohányárú nagykereskedő volt, árult villamossági cikkeket, valamint lámpát, csillárt is.

Ott Lajos könyv és papírkereskedése

Ott Lajos (1897-1965) tősgyökeres zirci családok leszármazottjaként a zirci iskolát elvégezve, a katonai szolgálat teljesítése és a nyomdászmesterség elsajátítása után jött vissza Zircre 1930-ban. A zirci kulturális életben nagyon fontos szerepe volt, elsősorban az, hogy megnyitotta a nyomdáját, ahol újból kiadták a Zirc és Vidéke lapszámait, valamint könyveket, brosúrákat, aprónyomtatványt, képeslapokat, esküvői meghívókat, gyászjelentéseket, névjegyeket is nyomtak.

Ott Lajos hamarosan megnyitotta könyv- és papírkereskedését is. Az üzlet a Rákóczi tér 1. szám alatt működött. Árultak könyveket és papírárut, füzeteket, levélpapírt, emlékkönyvet, fényképalbumokat, fotócikket, valamint társasjátékot, gyerekjátékokat is. Lehetett kapni írógépet, bőrdíszművet, erszényt, aktatáskát, pénztárcát. A boltban volt vallási vonatkozású áru is, kegytárgyak, szentképek, imakönyvek.

Ott Lajos kereskedése Zircen, az 1940-es években és egy reklám 1938-ból

Olasz gyártmányú legmodernebb rendszerű

OLIVETTI

STANDARD 45 billentyüs és
PORTABLE 43 billentyüs
preciziós irógépek.

Zirc és környéke kizárólagos képviselője:

Ott Lajos könyv- és papirkereskedése, Zirc.

Kedvező részletfizetési feltételek.

Nemcsak kereskedés volt, de a zirci társasági élet egyik színtere is. Az emberek be-betértek a boltba, körülnézni, beszélgetni, híreket cserélni. Jegyeket is lehetett venni különböző kulturális eseményekre, hangversenyre, színház- és mozielőadásokra.

Igényes dísztárgyakat is árultak. Ott Lajos a herendi porcelánok forgalmazója is volt, a gyár egyik nagy megrendelője. Voltak étkészletek, szobrok, nászajándékul vagy más alkalmakra a zirci családok innen vásároltak. Különlegesség volt a turista emléktárgyként kelendő herendi dohányzókészlet, amit zirci épületek (apátság, postásüdülő) képeivel díszítettek. Festményeket is árultak, például Ireghi Máté Sándor jó minőségű, idilli témákat megörökítő tájképeit és Héger János zirci témájú festményeit.

A háború éveiben, a front közeledtével igyekeztek menteni a bolti készletet. A monostorban egy lépcső alá falazták be az árukat, de a boltot orosz katonák felgyújtották, sok minden odaveszett. Szétverték a nyomdát is. Ott Lajos az erdészetnél, majd a dudari bányánál dolgozott, később az 1960-as években megnyílt zirci könyvesbolt vezetőjeként alkotott még nagyot.

Folyt ›

Piedl Ida drogériája

Piedl Józsefné Anczenberger Ida (1903-1992) édesapja neves cipészmester volt Zircen. Ida Budapesten fehérneművarrást tanult, majd férjhez ment Piedl József szabóhoz, aki kisfiuk születése után Amerikába vándorolt. Ida – bár a férje anyagilag segítette Zircen maradt családját – egyedül nevelte fel a kis Dódit. Modern nőként megvalósította az elképzeléseit, maga is dolgozott, varrt, alkalmazottai voltak, üzletasszonyként először kézimunkaboltot nyitott, majd ezt bővítette drogériával.

Az üzlet a mai Petőfi Sándor utca és Kossuth Lajos utca sarkán lévő telken, más boltok szomszédságában közkedvelt, csinos hely volt, fehér bútorokkal berendezve, az árukat üveggel fedett pultok alatt rendezték el. A varráshoz szükséges kellékeket lehetett megvásárolni, cérnák, gombok, tűk, csipkék mellett kézimunka előnyomással is foglalkoztak. Lehetett kapni szép díszpárnákat is. Az üzlet hátsó részében, a varrodában férfiingeket, fehérneműket, ágyneműket varrtak, még az apátság számára is. Mindig voltak alkalmazottak vagy tanulók a varrodában, Kellner Erzsi,

Kellner Erzsi, Piedl Ida, Dublecz Olga, '40-es évek eleje

Dublecz Olga, Villányi Etelka és mások.

1939 januárjában Piedl Ida értesítette vevőit, hogy Varjas Piroska Zirc, Kossuth Lajos utca 2. szám alatti City illatszerboltját át- illetve megvette. Így a varroda mellett drogériaüzlete is volt, ahol kölnik, krémek, piperecikkek mellett női divat- és bőrdíszműárut, valamint fotócikkeket is árult.

Az államosítás Ida boltját sem kímélte, a háború után a '40-es évek végétől a MÜM irodájában dolgozott. Idős korában is tevékeny maradt, összegyűjtötte a zirci polgári konyha süteményreceptjeit, sokan a mai napig ez alapján készítik az édességeket, likőröket. Férje aztán visszatért Amerikából, még tíz évet éltek együtt itthon. Mindketten Zircen, a Felső-temetőben vannak eltemetve.

Köszönet a segítségért és Piedl Ida képeiért Takács Béláné Orémusz Ilonának, valamint az Ott családnak a családi képekért.

Cuhavölgyi Klára

Felhasznált irodalom:

- Zirc és Vidéke korabeli számai
- id. Wittmann János: Zirc és környéke villamosításának története. In.: Zirc és Vidéke 1999.12., 2000. 01-04. szám

Vers és zene, anya és fia művészetének találkozása

Április 4-én, a *Magyar Költészet Napja* alkalmából (ápr. 11., József Attila születésnapja) *Tóth Krisztina* költő-író-műfordítót és fiát, *Szántó Marcell* zenész-gitárművészt látta vendégül a zirci *Békefi Antal Városi Könyvtár*.

Vers és zene, anya és fia művészetének találkozása igazán különleges élménnyel szolgált a rendhagyó irodalomórán jelenlévő diákoknak, pedagógusoknak és az esemény iránt érdeklődőknek.

Szántó Marcell zenész-gitárművész, a *Damara* zenekar gitárosa, oszlopos tagja 2014 óta foglalkozik aktívan színpadi zenéléssel. Első zenekara a *Hangember* volt, amely az irodalom és zene közös metszeteit kereste – először kortárs irodalmi műveket, majd saját verseket megzenésítve. A *Hangember* zenekar első felállásának repertoárjában már szerepeltek Tóth Krisztinától megzenésített versek. S e művészi folyamat nem állt meg, sem az egykori *Folksteps*, sem a jelenlegi Damara zenekarokat átölelő alkotómunkája mellett sem Marcellnak.

Tóth Krisztina fia az egyetemi tanulmányai során értette meg igazán, milyen jó az, amikor a versnek egy olyan belső, rejtett ritmikája, zeneisége van, amit ki tud bontani, melyre zeneileg kihívásként tekint. E titkot kell megtalálnia, felszínre hoznia, majd zenészként, mint egy jó tolmácsnak közvetítenie a hallgatóságnak. A gitárművész szerint egy jó zene mögött azonban mindig munkál a szöveg (a vers), melyről nem szabad a fókuszt elvenni, legalábbis rá kell irányítani. A *Bálnadal* kötet (2021.) azonos elnevezésű, címadó verse esetében például – mely egyszerre szól a hatalmas tengeri emlősök és a költészet hangján – egy nagyon mélyen kódolt szöveghez kapcsolódott a zenei aláfestés.

Tóth Krisztina úgy látja, amikor zeneileg kibont valaki egy verset, akkor ezáltal mindig valami pluszt kap az alkotás, hiszen ilyenkor a másik alkotó szellemisége is hozzátesz a műhöz. A verseknek van egy erős belső struktúrájuk, egyrészt ezt kell kibontani, másrészt az is érdekes megoldás, hogyha zeneileg a verset megszólaltató művész ellenpontozza valami meglepő dologgal. Erre példa Tóth Krisztina *Munkadal* című verse – a költő roppant izgalmasnak gondolja, ha egy szomorkás verset valami meglepő vidám ritmus ellenpontoz, mert adott esetben az ellenkező hangulatú fűszerezéstől még markánsabb tud lenni a költemény alapszomorúsága.

Anya és fia szerint is egy napjainkban létező tendencia, hogy a megzenésített versek egyre inkább nyitott fülekre találnak. Szántó Marcell szerint az irodalomnak általában véve mostanában van egyfajta térvesztése. S ha populáris ritmusokkal, dallamokkal, hangzással van párosítva, akkor a széles közönség számára egy olyan relációs mezőt alakít ki, amit könnyebben felismer. Ez a *Rájátszásnál* volt nagyon jól megfigyelhető az elmúlt tíz évben. A Rájátszásban a magyar pop-rock szcéna legismertebb alakjai és kortárs költők írták át egymás műveit, hogy slágereket hozzanak létre. Az alkotói folyamatban a költők új szövegeket írtak a zenészek ismert dalaihoz, a zenészek pedig megzenésítették a poéták egy-egy versét. Utóbbit azért is tartja Tóth Krisztina egy remek lehetőségnek, mert akik nem feltétlenül követik a kortárs irodalmat, akik nem, vagy csak rendszertelenül olvasnak, mindazokhoz is utat találhat egy megzenésített vers. Egy koncerten esetleg szíven ütheti őket egy sor vagy egy versszak, amit megjegyeznek, és ennek nyomán később utánajárnak a szerzőnek. S ekkor olyan dolgokkal találkozhatnak, amelyek korábban nem voltak részei az életüknek.

Tóth Krisztina a *„Budapest 150" nagyregény* „Zugló" fejezetére koncentrál a közeljövőben, ami egy nagyon izgalmas vállalásnak ígérkezik, hiszen a nagyregényben több szerző története szövődik majd egybe. Nem véletlenül esett az író választása Zuglóra, hiszen ott született, odakötődnek az első emlékei is. Sőt mi több Krisztina jelenleg is Zuglóban él, ahogy a fia és édesanyja is. Az idei *Ünnepi Könyvhétre* egy novelláskötettel ajándékozza meg olvasóit, „Ahonnan látni az eget" címmel, mely kötetébe rövid történeteket gyűjtött össze az elmúlt évekből.

Szántó Marcell gitárművészként zenei tudását adja tovább a következő generációnak, a 2020-ban alakult, alternatív stílusú Damara zenekarral pedig immár két önálló albummal (*Keresem a helyem*, *Fény és Boogie*) is büszkélkedhetnek. Szóló előadóként tevékenykedve, több saját koncert után egy nagyobb kiadvány megjelentetését tervezi a jövőben.

Krisztina és Marcell a rendhagyó irodalomórát követően is örömmel állt a közönség rendelkezésére, így lehetőség adódott további beszélgetésre vagy éppen az írótól a legkedvesebb könyv dedikáltatására.

Csaba Lilla

Bolondos húsvéti túránkat kegyeibe fogadta az időjárás

Az Erdélyi Baráti Kör Egyesület a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB-val partnerségben már második alkalommal hívta húsvétköszöntő túrára a családokat április 1-jén.

A végállomáson egy közösségi munkával megalkotott óriás szalmabála-nyuszi várta a célba érkezőket

A városi könyvtártól induló, bő 7 km-es útvonal Pintér-hegyi erdei állomásain a családok néphagyományokra alapozott bárány-terelgető feladatokat oldottak meg, amelyek segítségével kicsit megismerték a régi pásztorvilágot is. A Reguly Antal Múzeum és a Zirci Piac közötti területen berendezett végállomáson pásztor-vigadalommal zárult a közös játék, majd a Bakonyi Finnbarátok Köre által főzött finom ebéddel kínáltuk a résztvevőket.

A túra előtt egy óriás szalmabála-nyuszit építettünk fel a végállomáshoz: túrázóink mellett a szombati piacra és a múzeumi programokra érkező látogatóknak is nagy örömet szereztünk a kedves figurával. A bálákat a Bakony-Agro Kft-től kaptuk, a Gyurkó-fivérek támogatása volt a szállítás, *Gyurkó Jánosné Éva* és *Müllerné Wenczel Rita* „öltöztető” munkáját *Marton Károly* és a múzeum nagylétrája segítette.

Az előkészületek alatt sokat aggódtunk a szinte téliesre fordult időjárás és az előrejelzések miatt, ám ha hideg is maradt, de kitartásunkkal végül sikerült elzavarni az esőfelhőket.

A „bolondok napja” reggelén tizenegy önkéntes sürgött-forgott a célállomáson, ahová folyamatosan érkeztek a túrára visszatérő és új jelentkezők is: összesen 42-en vettek részt a rendezvényen, köztük 24 gyermek (közülük ketten háton hordozóban, a legkisebb, egyéves pedig babakocsiban). A zirciek mellett érkezett család Dudarról, Veszprémből, Olaszfaluból és Pálihálásról is. Mindannyian a rajtnál kapott térképes útvonalleírás segítségével járták végig a körtúra izgalmas feladatokkal tarkított útvonalát, miközben kis füzetecskében gyűjtötték az állomásokon a húsvéti hagyományokról és a pásztoréletről szóló ismertetőkből kapott kérdésekre három lehetőségből kiválasztott jó megfejtéseik betűjeleit, hogy a célban egy szót rakjanak majd ki azokból.

Az első állomáson, a magasles melletti tisztáson pásztoréletről szóló kérdést válaszoltak meg a résztvevők. Kereplőkkel farkasokat kergettek el a nyáj közeléből, megkeresték az elrejtett csengős botokat, amiket a gyerekek magukkal vihettek az útra. Volt nyuszis képkirakó és betűkből húsvéti szavak kirakása is, valamint a „Húsvétkor a harangok Rómába mennek” néphagyománnyal is megismerkedtek a túrázók. A gyerekek, a szülők, nagyszülők lelkesen kapcsolódtak be a játékokba, és örömmel fogadták az ügyességükért kapott jutalomédességet is.

A második állomáson, a Fiatalító-forrásnál a pásztoréletről szóló kérdést válaszoltak meg. Kosarakba toboz-bárányokat gyűjtöttek össze

Labdabárányokat terelnek a gyerekek a túra harmadik állomásán, a Pintér-hegyi pihenőhelynél

nyúlugrásban, itt is volt nyuszis képkirakó és betűkből húsvéti szavak kirakása, egy labirintusban pedig el kellett vezetni a bárányt a pásztorhoz az itt megismert húsvéti történet alapján. Az ügyesen játszó csapatok csoki-pipit kaptak ajándékba.

A harmadik állomáson, a Pintér-hegyi pihenőhelynél is volt egy kérdés a pásztoréletről. Labdabárányokat tereltek össze söprűvel, nagy fakanállal a pásztornak lelkesen segítő gyerekek, és egy dobókockával kigurított feladatot is el kellett játszani. Volt bárányos képkirakó és húsvéti szokásokhoz kapcsolódó totó is. Mindenki lelkesen játszott, amiért csoki-tojást kapott ajándékba.

A Reguly Múzeum és a Zirci Piac közti füves területen, az óriás szalmabála-nyuszi mellett berendezett célban a beérkezőknek két szervezőt és egy piaci árust is meg kellett keresniük. Mivel a „bárány” szót mindenki helyesen rakta össze, a Nyuszi örömtáncolt egyet és csoki-nyuszit adott ajándékba.

A pásztorvigadalom keretében *Wolfné Litter Beáta* népi játékokkal foglalkoztatta a családokat: volt többek között nehéz lópatkókkal boton egyensúlyozás, fahalacska-horgászat, dióval kas-kosárba dobálás. Miközben a gyerekek a húsvéti ünnepkör szokásait válogatták össze, Bea régi hagyományokról mesélt nekik. A szülőknek eközben lehetőségük volt megcsodálni a piacon árusított csudaszép és ínycsiklandó portékákat.

A játékok után megebédeltettük a velünk túrázókat, amihez a Bakonyi Finnbarátok Körének tagjait kértük meg, hogy készítsék el nekünk a finom tavaszi levest és a szendvicseket.

Örömteli, hogy sokadjára is kiválóan működött a partnerség Egyesületünk, a Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület, a Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB, valamint a Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház között – köszönjük, és ezt tovább erősítjük mindenki gazdagodására.

A remekül sikerült nap legvégére mindenki „jóllakott” a közös élményekkel, és az óriási szalmabála-nyuszinál készített családi fotókkal, sok ismerettel, ajándékkal, a közelgő húsvét bensőséges hangulatával tért haza.

Tudósítás: Encz Ica

Fotó: Szervezők